

Pressi- ja teabeosakond

Euroopa Liidu Kohus
PRESSITEADE nr 207/21
Luxembourg, 23. november 2021

Kohtuotsus (kohtuasi C-564/19)
IS (eelotsusetaotluse õigusvastasus)

Liidu õigusega on vastuolus see, kui riigi kõrgeim kohus tuvastab peaprokuröri poolt seaduse huvides esitatud kaebuse alusel, et alama astme kohtu esitatud eelotsusetaotlus on õigusvastane põhjusel, et esitatud küsimused ei ole põhikohtuasja lahendamisel asjakohased ja vajalikud

Liidu õiguse esimuse tõttu peab liikmesriigi kohus jätkama kohaldamata riigisisese kohtupraktika, mis kahjustab tema õigust pöörduda Euroopa Kohtu poole

Pesti Központi Kerületi Bírósági (Pesti linnaosa kohus, Ungari) kohtuniku menetluses oli kriminaalasi Rootsi kodaniku suhtes. Esimesel ülekuulamisel teavitas uurimisasutus süüdistatavat, kes ei osanud ungari keelt ja keda abistas rootsi keele tõlk, talle esitatud kahtlustustest. Samas ei olnud mingit teavet selle kohta, kuidas tõlk valiti ja tema pädevust kontrolliti, ega selle kohta, kas tõlk ja süüdistatav said teineteisest aru. Ungaris ei ole nimelt ametlikku tõlkijate ja tõlkide registrit ning Ungari õigusaktides ei ole täpsustatud, keda ja mis kriteeriumide alusel saab kriminaalmenetluses tõlkijaks või tõlgiks määrata. Asja menetlev kohtunik selgitas, et seetõttu ei ole ei advokaadil ega kohtul võimalik tõlke kvaliteeti kontrollida. Neil asjaoludel leidis ta, et rikutud võis olla süüdistatava õigust saada teavet oma õiguste ja kaitseõiguste kohta.

Seetõttu otsustas nimetatud kohus küsida Euroopa Kohtult, kas Ungari õigusnormid on kooskõlas direktiiviga 2010/64¹, mis käsitleb õigust suulisele ja kirjalikule tõlkele kriminaalmenetluses, ning direktiiviga 2012/13², mis käsitleb õigust saada sellises menetluses teavet. Vastuolu korral küsis ta lisaks, kas kriminaalmenetlust võib jätkata ka süüdistatava puudumisel, kuivõrd Ungari õiguses on niisugune menetlus ette nähtud teatud juhtudel, kui süüdistatav ei ilmu kohtuistungile.

Selle esimese Euroopa Kohtusse pöördumise järel tegi Kúria (Ungari kõrgeim kohus) Ungari peaprokuröri poolt esialgse eelotsusetaotluse peale seaduse huvides esitatud kaebuse alusel otsuse, milles ta leidis – ilma, et see oleks mõjutanud eelotsusetaotluse esitamise otsuse õiguslikku toimet –, et see eelotsusetaotlus on õigusvastane sisuliselt põhjusel, et esitatud küsimused ei ole põhikohtuasja lahendamisel asjakohased ja vajalikud. Samadel põhjustel, mis olid aluseks Kúria (Ungari kõrgeim kohus) otsusele, algatati eelotsusetaotluse esitanud kohtuniku suhtes distsiplinaarmenetlus, mis võeti hiljem tagasi. Kuna eelotsusetaotluse esitanud kohtunikul tekkis kahtlus, kas selline menetlus ja Kúria (Ungari kõrgeim kohus) otsus on kooskõlas liidu õigusega ja kas see otsus mõjutab põhikohtuasjas toimuva kriminaalmenetluse edasist käiku, esitas ta selle kohta täiendava eelotsusetaotluse.

Euroopa Kohtu hinnang

Esimesena leidis Euroopa Kohtu suurkoda, et ELTL artiklis 267 ette nähtud **liikmesriikide kohtute ja Euroopa Kohtu vahelise koostöösüsteemiga on vastuolus see, kui liikmesriigi kõrgeim kohus**

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. oktoobri 2010. aasta direktiiv 2010/64/EL õiguse kohta suulisele ja kirjalikule tõlkele kriminaalmenetluses (ELT 2010, L 280, lk 1).

² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. mai 2012. aasta direktiiv 2012/13/EL, milles käsitletakse õigust saada kriminaalmenetluses teavet (ELT 2012, L 142, lk 1).

tuvastab seaduse huvides esitatud kaebuse põhjal, et alama astme kohtu esitatud eelotsusetaotlus on õigusvastane põhjusel, et esitatud küsimused ei ole põhikohtuasja lahendamisel asjakohased ja vajalikud, olgugi et see kõrgeima kohtu otsus ei mõjuta eelotsusetaotluse esitamise otsuse õiguslikku toimet. **Selline õiguspärasuse kontroll sarnaneb nimelt eelotsusetaotluse vastuvõetavuse kontrolliga, mis kuulub Euroopa Kohtu ainupädevusse.** Lisaks nõrgestab selline õigusvastaseks tunnistamine ühelt poolt Euroopa Kohtu antavate vastuste autoriteeti ja teiselt poolt piirab liikmesriikide kohtute pädevust pöörduda eelotsusetaotlusega Euroopa Kohtu poole ning võib seega piirata isikutele liidu õigusest tulenevate õiguste tõhusat kohtulikku kaitset

Neil asjaoludel **pane** liidu õiguse esimuse põhimõte alama astme kohtule kohustuse jätta liikmesriigi kõrgeima kohtu otsus arvesse võtmata. Seda järeldust ei väära asjaolu, et seejärel võib Euroopa Kohus selle alama astme kohtu esitatud eelotsuse küsimused vastuvõetamatuks tunnistada.

Teisena tõdes Euroopa Kohus, et liidu õigusega on vastuolus see, kui liikmesriigi kohtuniku suhtes algatatakse Euroopa Kohtule eelotsusetaotluse esitamise tõttu distsiplinaarmenetlus, kuna ainuüksi sellise menetluse algatamise võimalus võib kahjustada ELTL artiklis 267 ette nähtud mehhanismi ja kohtu sõltumatust, mis on selle mehhanismi nõuetekohase toimimise seisukohast eriti oluline. Lisaks võib selline menetlus heidutada kõiki liikmesriigi kohtuid eelotsusetaotlusi esitamast, see aga võib ohustada liidu õiguse ühetaolist kohaldamist.

Viimaks analüüsis Euroopa Kohus kolmandana liikmesriikidele direktiivist 2010/64 tulenevaid kohustusi seoses suulise ja kirjaliku tõlkega kriminaalmenetluses. Ühest küljest peavad liikmesriigid võtma konkreetseid meetmed, et tagada suulise ja kirjaliku tõlke piisav kvaliteet selleks, et kahtlustatav või süüdistatav mõistaks talle esitatud süüdistust. Sõltumatute tõlkijate või tõlkide registri loomine on üks selle eesmärgi saavutamise vahenditest. Teisest küljest peavad liikmesriikide võetud meetmed võimaldama riigisisestel kohtutel kontrollida, kas suulise tõlke kvaliteet on piisav selleks, et oleks tagatud õiglane menetlus ja kaitseõiguste teostamine.

Selle kontrolli tulemusena võib liikmesriigi kohus järeldada, et suulise tõlke ebapiisavuse või tõlkekvaliteedi kontrollimise võimatuse tõttu ei teavitatud isikut tema vastu esitatud süüdistusest talle arusaadavas keeles. Neil asjaoludel on direktiividega 2010/64 ja 2012/13, tõlgendatuna Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikli 48 lõikes 2 tagatud kaitseõiguste alusel, vastuolus menetluse jätkamine tagaselja.

MÄRKUS: Eelotsusetaotlus võimaldab liikmesriikide kohtutel taotleda kohtuvaidluste lahendamisel Euroopa Kohtult liidu õiguse tõlgendamist või liidu õigusakti kehtivuse üle otsustamist. Euroopa Kohus ei lahenda riigisisest kohtuvaidlust. Kohtuasja lahendamine kooskõlas Euroopa Kohtu otsusega on liikmesriigi kohtu ülesanne. Euroopa Kohtu otsus on ühtlasi siduv ka teistele liikmesriikide kohtutele, kes lahendavad sarnast probleemi.

Ajakirjandusele mõeldud mitteametlik dokument, mis ei ole Euroopa Kohtule siduv.

Otsuse [terviktekst](#) on CURIA veebileheküljel alates selle kuulutamise päevast.

Täiendavat teavet annab Gitte Stadler, ☎ (+352) 4303 3127

Kohtuotsuse kuulutamisest saab pildisalvestisi „[Europe by Satellite](#)” kaudu ☎ (+32) 2 2964106